

фізичні осіб, які надають соціальні послуги, відповідно до законодавства.

Обумовлена обов'язковість попереднього проходження спеціального навчання для фахівців, які залучені до реалізації програми.

Таким чином, аналіз адміністративно-правового, організаційно-управлінського та змістово-методичного забезпечення організації проходження програми для кривдників, які свідомо вдаються до домашньої насильницької чи агресивної поведінки, дає підстави для віднесення її до ефективної та перспективної форми адміністративно-правового реагування на вчинення домашнього насильства.

Список використаних джерел

1. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція). Довідник для членів парламенту. URL: <https://gm.coe.int/1680096e45> (дата звернення: 10.03.2019).

2. Together we can end domestic abuse. URL: www.respect.uk.net (дата звернення: 10.03.2019).

3. Domestic Abuse Intervention Programs. Home of The Duluth Model. URL: <https://www.theduluthmodel.org/about-us/> (дата звернення: 10.03.2019).

4. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 14.02.2019).

5. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15> (дата звернення: 18.02.2019).

6. Про затвердження Типової програми для кривдників : Наказ Міністерства соціальної політики України від 01 жовтня 2018 року № 1434. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1222-18> (дата звернення: 28.02.2019).

Мартиненко Володимир Олександрович,
аспірант кафедри кримінології та
кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ

ЗЛОВЖИВАННЯ ВЛАДОЮ АБО СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Однією з гарантій успішного функціонування держави і громадянського суспільства є створення належних умов для ефективної діяльності державного апарату, апарату органів місцевого самоврядування та підприємств, установ й організацій незалежно від

форми власності. Результативність такої діяльності в Україні на сучасному етапі істотно знижена під впливом негативних політичних, економічних, правових та інших змін, а також високого рівня злочинності. Вагомою ланкою з-поміж зазначених факторів є зловживання службовими особами наданою їм владою або службовим становищем. За даними Державної судової адміністрації, протягом 2011-2016 років серед усіх зареєстрованих злочинів в Україні діяння, передбачені ст. 364 КК України, становили майже 3,4 %; 2016 року зареєстровано 9621 зловживання владою або службовим становищем, тобто їх рівень (2012 року – 7285, 2013 року - 6827, 2014 року - 7979, 2015 року - 8834) залишається високим [1; 2, с. 22; 3]. Досить часто зловживання владою або службовим становищем є тим засобом, за допомогою якого службова особа вчинює інший, тяжчий, злочин з метою досягнення бажаного злочинного результату. Використовуючи службове становище, вчиняють, переважно такі злочини, як розкрадання в особливо великих розмірах, незаконна приватизація державної чи комунальної власності, ухилення від сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів, приховування злочинів тощо. Зловживання владою або службовим становищем також призводить до розвитку організованої злочинності.

З огляду на положення законів України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року [4], «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року [5], створення низки органів, які здійснюють протидію корупційним злочинам, а також інші чинники, що сприяють очищенню органів державної влади від корупціонерів, актуальним є дослідження особливостей кримінальної відповідальності та запобігання зловживанню владою або службовим становищем.

Визначення системи злочинів у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, що можуть учинити державні службовці, використовуючи службові повноваження, групування цих злочинів за певними критеріями, розроблення й надання науково обґрунтованих пропозицій з удосконалення чинного КК України щодо кримінальної відповідальності працівників Національної поліції мають важливе значення для досягнення мети цього дослідження [6, с. 225-228].

Відповідальність за зловживання владою або службовим становищем передбачена ст. 364 КК України [7].

Об'єктивна сторона зловживання владою або службовим становищем (ч. 1 ст. 364 КК України) має три обов'язкові ознаки: діяння - використання службовою особою влади чи службового становища всупереч інтересам служби, що полягає в певних діях або бездіяльності

суб'єкта; наслідки, які полягають в завданні шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам, інтересам юридичних осіб; причинний зв'язок між діянням і наслідками. Відсутність хоча б однієї із зазначених ознак свідчить про відсутність складу злочину, передбаченого ст. 364 КК України [8, с. 845].

Зловживання владою – це вчинення службовою особою, яка постійно або тимчасово виконує функції представника влади, умисного діяння з використанням своїх повноважень, якими вона наділена на підставі законів та інших нормативно-правових актів, усупереч інтересам служби. Зловживання службовим становищем передбачає, зазвичай, використання службових повноважень, пов'язаних зі здійсненням (реалізацією) повноважень, якими службова особа наділена займаною посадою, усупереч інтересам служби [9, с. 845].

Водночас, В.І. Борисов зазначає, що зловживання службовим становищем матиме місце не лише в разі вчинення службовою особою діяння в межах своєї компетенції, тобто діяння, пов'язаного з власними повноваженнями, а й у випадках, коли службова особа використала авторитет своєї посади, службові зв'язки, а також можливість давати вказівки, рекомендації підпорядкованим організаціям і відповідно до свого службового становища могла контролювати їх виконання тощо [9, с. 49].

Використання влади чи службового становища всупереч інтересам служби потрібно тлумачити як учинення службовою особою таких порушень своїх службових обов'язків, які заподіюють істотну шкоду охоронюваним законом інтересам окремих громадян, державним, громадським інтересам або інтересам юридичних осіб [9, с. 50].

Отже, зловживання владою або службовим становищем залишається винним діянням, що представляє для суспільства значну небезпеку, безвідносно до визнання його як такого законом. На підставі цього ми констатуємо факт відсутності кримінологічних досліджень означеної проблеми, основна увага приділена виключно проблемам матеріального кримінального права. У свою чергу надалі нами буде зосереджено увагу на вивченні основних закономірностей тенденцій зловживання владою або службовим становищем, аналізі сучасних детермінант їх вчинення, виявленні нових ознак особи злочинця, яка їх вчиняє, а також розробленні якісно нової та ефективної системи заходів запобігання цим злочинам навіть при невизнанні їх такими чинним КК України.

Список використаних джерел

1. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування: статистична інформація Генеральної

прокуратури України за 2012-2016 рр. URL: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=110381&libid=100820#. (дата звернення: 08.11.2017 р.).

2. Довідка про злочини, учинені в Україні за 2007-2016 рр. : служб. док. / Департамент аналітичної роботи та організації управління МВС України. Київ, 2017. 98 с.

6. Баганець О. Стан злочинності в державі за 2017 рік та результати протидії їй з боку держави і як це пов'язано із реформуванням правоохоронних органів. URL: <http://www.baganets.com/blogs-baganets/stan-zlochinnost-v-derzhav-za-2017-r-k-t.html>. (дата звернення: 08.11.2017 р.).

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 49. Ст. 2056. З наступними змінами та доповненнями

7. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 №889-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 4. Ст. 43. З наступними змінами та доповненнями.

8. Боднар В.С. Кримінально-правовий аналіз злочинів у сфері службової діяльності, що вчиняються працівниками ОВС. *Актуальні проблеми розслідування злочинів*: зб. тез доп. III Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 1 лип. 2014 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2014. С. 225–228.

9. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. (дата звернення: 08.11.2017 р.).

10. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / [Д.С. Азаров, В.К. Грищук, А.В. Савченко та ін.]; за заг. ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В. Чернея. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 1064 с.

11. Злочини проти правосуддя: навч. посіб. / за заг. ред. В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2011. 160 с.